

Theophili Raynavdi Societatis Iesv Theologi, Opera Omnia

Tam hactenus inedita, quàm alias excusa, longo Authoris labore aucta & emendata : Accessit Tomvs Integer Complectens Indices Septemdecim in vniversum Opus, omnium quotquot prodierunt locupletissimos, Qvibus Absolvts Divinae Av Humanae Eruditionis Thesaurus Orbi literato aperitur ; Adiectus est ...

Raynaud, Théophile

Lugduni, 1665

Capvt V. Cereus, finalis causa Christi, & eiusdem effectiois, antitypus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-79561](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-79561)

est, nec nisi interluxuriae miracula verius monstra, numeratum, referente supra Plinio, nobis est quotidianum. Aliquando quidem hausta ad cibum sunt Margaritae: vt per Clodium Tragedi Aelopi filium; de quo sic Tertull. l. de pallio cap. 5. Alopus histrio ex anibus eiusdem pretiositatis, vt canoris & loquacibus, quibusque sexcentorum millium patinam confluat, qua filius eius post tale pulpamentum potuit aliquid sumptuosius elurite; Margarita namque vel ipso nomine pretiosa dehausa, credo ne mendicium patre conasser.] Hausta item postea per Cleopatram, macerata aut tabefacta aceto forti Margaritae. Hoc quotidianum & perpetuum in Ecclesia sua esse, Christus voluit, cum curando visui, tum roborando cordi, & pestiferis affectibus auertendis, qui produntur margaritarum materialium effectus. Praestat haec omnia quotidie animabus caeleste Margaritum Christus Dominus, siue in cibum, siue in peccati antidotum, & pharmacum haustus. Eo enim nomine Christum in Eucharistia designauit pulcherrime S. Anast. Synaita oratione in nouam Dominicam, cuius hanc particulam exhibet S. Damascenus orat. de imag. in fine. [Immaculatam corporis Christi Margaritam luscipientes, gestare nos illum ipsum Christum arbitramur.]

Gratia Deo, pro tam multis in Margarita mysteriis.

339. Agamus hic ex animo gratias Deo, pro tam illustribus dogmatibus, & Christi Domini praerogatiuis, vna Margaritae comparatione expositis, imitantes S. Ephrem, cuius illa sunt tractatu saepe citato de Margar. pretiosa. [Amo & exofculor Euangelicum lapidem, quia cibum animae meae factus est. Suspicio ac collaudo Margaritam, quia de Christo loquitur mihi narrationes mysticas atque arcanas. Adhibui parabolam; quia duplicem mihi cognitionem contulit. Cognoui in ipsa, naturae coniunctionem, & Deitatis potentiam. Intellego contrariarum rerum consensionem, ac permutationem naturalis constitutionis. Considero caelum cum terra simul yniri, Video duos angulos atque anfractus, in vnum coaluisse vinculum. Obtingauit gratia concordiam: neque inuenio, qua ratione cuiusque substantiam separem. Intellego vim differentem, & Margaritae circumferentiam. Abducit mentem meam, ne comprehendat quo pacto simul conuenerint, atque coniunctae sint. Aqua est vndique Margarita: etenim Christus inaequalitatem abstulit; & velut artifex duas curuitates ac flexus aequales reddens, in vnum conglutinavit; nemoque est, qui ea separate possit. Concharum commissurae determinantur: at Margaritae termini atque dimensiones sunt inseparabiles. Illae sectionem admittunt; ista vero infecabilis est: vt intelligas duas quidem legis tabulas; sed & Euangelij rectitudinem, ac sphericam perfectamque figuram, atque praestantiam, terrena quidem, lex continet, at Euangelium caelestia. Ecce concha & Margarita, quas simul coniunxit Christus per gratiam. Ad generationem recurrens, & spiritualis Margaritae naturam exquirens; Agnoui virtutem, intellexi connectionem, & naturam deprehendi.]

Vsu doctrine.

340. Vsum doctrine exhibeo, Tertulliani verbis l. ad Martyres c. 4. Tanti vitreum, quanti verum Margaritum? Quis ergo non libentissimè tantum pro vero habeat erogare, quantum alij pro falso? Est inquam Christus, vt haecenus monitratum est, Margaritum optimum, Non enim dumtaxat bonum est; alij quippe sancti, quod scire norant Origenes in cap. 13. Matthaei, Margaritae sunt ipsi quoque, & quidem bonae

Margaritae, quae idcirco plures memorat Euangelica parabola: Spectauitque eò S. Laurentius apud Prudentium Hymno 2. peritiph. cum recensens Tyranno opes Ecclesiae, aebat.

*Nunc addo Gemmas nobiles
Ne pauperem Christum putes,
Gemmas coruscis luminis,
Ornauit hoc templum quibus.
Cernis Sacras virgines,
Miseris insulas anus,
Primique post damnum thori,
Ignis secundi nescio.
Hoc est monile Ecclesiae,
Huius illa gemmis comitur,
Dotata sic Christo placet,
Sic ornas altum verticem.*

S. Vincentium Lyrensem Monachum S. Lupi Tricassinij fratrem, Eucherius l. de laud. Eremiti, vocat, *in terro gemmam splendore per speculam.* Cassianus l. de incarn. cap. 15. S. Ambrosium ait, *in Dei semper digito quasi gemmam rursulasse.*

Vides, nominatim virgines & continentis, dici Gemmas & Margaritas. Sed inter illas multas bonas Margaritas, inuenitur vna pretiosa, quae non alia est quam Christus. Huic coemendae, omnis census noster impendendus est, nec census dumtaxat eò confendendus, sed & substantia omnis diuendenda, vt comparatur pretiosa illa Margarita. Nam vt rectè differit S. Augustinus l. qq. ex Mattheo cap. 13. agens de Christo Margarita pretiosa. [Pretium eius, est nos ipsi: qui ad eam possidendam non sumus liberi, nisi omnibus pro nostra liberatione contemptis, quae temporaliter possidentur. Venditis enim rebus nostris, nullum eorum maius accipimus pretium, quam nos ipsos, quia talibus implicari, nostri non eramus. Vt rursus nos ipsos pro illa Margarita demus, non quia tanti valeamus, sed quia plus dare non possumus.] Eodem alii verbis reuoluitur, quod ait S. Maximus term. de Margarita. Est apud S. Ambrosium 6. [Perdit caelestis Margaritae gratiam, quisquis eam foelissimo peccatori circumdare conatur. Gemma enim sicut ipsi scitis, nisi auro non conuenit, Margarita nisi pretiosis monilibus non aptatur. Estote ergo auro optimum; Estote monile pretiosum, vt possit in vobis Margarita Spiritualis includi. Margarita enim, Christus est Dominus, quam negotiator ille diues in Euangelio venditis omnibus rebus suis emere festinauit, & maluit omnes quas habebat seculi gemmas amittere, tantum vt vnam Christi emeret Margaritam.]

Virgini piissimae Margaritae à Castello, tantum fuisse affectum erga incarnati Verbi mysterium prodit Bonifacius l. 2. hist. Virg. c. 1. & Ludou. Granat. conc. 3. in Nat. Dom. f. 3. vt post eius obitum dissecto corde, inuenta intra illud sit insignis margarita, in qua Christus pugio nascens in praesepio, affabre exhiberetur. Praerogativa fuit, consecuta ingem de Verbo incarnato commentationem & affectum summum tanti mysterij: longè profecto optabilior similis (mythicè saltem ac spiritualiter) margaritae intra nos procreatio fuerit per ingem eiusdem mysterij agitationem, quam quod Rondeletius lib. 10. de testaceis c. 35. & 52. scribit de innata cuiuspiam in renibus insigni Margarita, ex pituita vitrea.

CAPVT V.

*Cereus, finalis causa Christi, & eiusdem effectio-
nis, antitypus.*

Haec praecellentissima productionis & finis Christi adumbratio, (vix enim dari illustriorem, statuit Petrus Blesensis infra adducendus,) diligenter ac per partem

partes exponenda est, ducto initio ab analogia finium cerei ac Christi, quam paucis præmissis, patefaciam.

Caligo orbi incubans, depulsa per Christum cereum.

341. Nox altissima vniuerso orbi infederat, per recessum veri Solis offusa. [Erat nox in vniuerso orbe, ante veri luminis ortum, ante Christi natiuitatem; (ait S. Bernardus serm. 5. de Vigil. Natiuit. Dom.) An non profundissima nox, & densissima tenebræ erant super vniuersam faciem terræ, cum olim patres nostri factitios colerent Deos, & infano penitus sacrilegio, ligna & lapides adorarent;] Diem ac noctem, Deo & eius æmulo dispersenti Lactantius l. 2. instituit. c. 10. imagines esse ait status orbis quoad religionem; vnde sic de nocte scribit. [Nox autem, quam prauo archæico illi dicimus attributam, eius ipsius multas, & varias regiones per similitudinem demonstrat. Quamuis enim stellæ innumerabiles micare, ac radiare videantur, tamen quia non sunt plena ac solida lumina, nec caloris præferunt quicquam, nec tenebras multitudine sua vincunt.] Non de huiusmodi tantum malitiæ monstro, & iniquitatum omnium vertice, (sic enim Tertull. idololatiam depingit libro de ea,) sed vniuersè de peccato ita pronunciat S. Chrysostomus hom. 4. in Rom. *sub finem.* [Peccatum tenebræ, & vorago quidam profundæ: quod vel inde planissimè constat, quod clam & sine arbitris peccata committuntur. Quicumque enim in facinora, sceleratque prolabitur, odio habet lucem, neque luci se credit, & quæ occultè, & in abscondito sunt, etiam sunt dictu turpia. Sicut enim in tenebris neque amicus, neque inimicus agnoscitur, sed omnia penitus ignorantur, itidem in peccato vsu venit. Quippe qui lucro inhiat, nullam amici, inimicæ intelligendi differentiam; & inuidus familiarissimum non secus quam inimicum conspiciat, & latro nec similitur in omnes bellum gerunt, omnibus insidiatur: & omnino quicumque se vitiorum sordibus obuiant, nihil ad rerum differentias dignoscendas, ab ebris insanientibusque differunt. Et quemadmodum noctu, amoto lumine, lignum, plumbum, ferrum, argentum, lapides pretiosos, & alia omnia eodem modo & videmus, & diiudicamus; ita qui fordidè, & vitiose vitam vituit, neque modestiæ vim neque sapientiæ discreti pulchritudinem. In tenebris enim, vt iam dixi, pretiosi etiam lapides nullum præ se ferunt fulgorem, non sua, sed caligantium oculorum culpa. Neque hoc dumtaxat nobis dum sub impia vitiorum tyrannide viuimus, molestum est, verum etiam illud quod formidine propterea angimur; & veluti qui per obscuram noctem iter faciunt, vt nihil metuendum sit, meta tamen concurruntur: sic qui celus aliquod admittunt, & si nemo id videat, nemo reprehendat, nihil tamen melius sibi fidunt, sed omnia formidant; omnia suspicantur: quippe qui perpetuis conscientie stimulis agitantur, omnia formidolosè circumspiciunt.] Quantam ergo, quamque densam & profundam noctem, ad Christi vique aduentum occupasse vniuersum orbem dixerimus, in tanta vbiuis vitiorum ac peccatorum eluione?

Miseratus tandem Deus caliginem summam qua premebamur, discussurus illam, lumen nobis de cælo prouidit Christum Dominum: idque tacitis naturæ vocibus indicari, cum sub tempus quo recolimus quotannis aduentum Christi, dies solito auctior tenebras minuit, egregiè attingit Gregor. Nyss. orat. de Natiuit. Christi *sub initium* & S. Aug. ad illud Ioan. *illum oportet crescere, me autem minui.* Eam per Christum luminis inuestigationem, & tenebrarum discussionem, declarare consilium est, aptatis ad Christum, cerei, Lychni siue lucernæ, ac laterne, & Solis corporei typis; in quibus

Christi Domini effectio, & finis huius productionis argumenta, pulcherrimè adumbrantur.

Carbonis & Christi analogia, ferè dimissa, eiusque concentus, cum analogia Christum inter ac cereum.

342. Ad cereum porò aut lucernam, referenda erit quæ æquè adhiberi poterat Christi & carbonis analogia. Quamquam incommodior visa est ea comparatio S. Gregorio hom. 5. in Ezech. quam vt iis aptari posset, qui non modò ardere & lucem habent intrinsecam, sed etiam aliis flamma prælucent: atque aded omnium maximè à Christo abhorreere eam comparationem, pronunciat S. Gregorius; & verè ex eo capite. Aliunde tamen, siue penes alia capita, iuuare potest ea comparatio ad effectiorem Christi intelligendam, vt liquet ex illis S. Cyrilli lib. 2. pentab. in præmio. [B. Propheta Esaias ait; *Et missum est ad me unum de Seraphim, & in manu habebat carbonem, quem forcipè acciperat ex altari, & tetigit os meum, & dixit: Ecce tetigit hoc labia tua, & auferet iniquitates tuas, & perpurgabunt peccata tua.* Visionis huius profunditatem, vt vires ferunt, exquirentes, non aliud nisi Dominum nostrum Iesum Christum esse dicimus, spiritalem carbonem in altari positum, super quo thymiama Deo ac Patri à nobis adoletur. Per ipsum enim accessum habemus, & spiritalem cultum exequentes, accepti fumus. Hic itaque carbo diuinus, vbi accedentis ad se labia tetigerit, illico mundum reddet, atque peccati omnis profus experterem. Sed labia nostra quonam modo contingat, docet Beatus Paulus, cum dicit: *Propè te est verbum in ore tuo, & in corde tuo, quia si dixeris in ore tuo, quia Dominus est Iesus, & crederis in corde tuo, quia Deus illum suscitauit à mortuis, saluus eris. Corde enim creditur ad iustitiam, ore autem confessio fit ad salutem.* Dicitur autem carboni per similes, propterea quod ex duabus ac dissimilibus rebus intelligitur; sed ita secundum veritatem conuenientibus, vt in vitæ propemodum coniungantur. Ignis enim, vbi lignum penetrarit, illud in suam ipsius claritatem ac vires transfert, eo tamen seruat quod erat.] Hæc eo loco S. Cyrillus, de Christo iuxta Esaiam carbone; & alia in eam rem paulò distinctius tradit Elias Cretensis ad orationem primam Nazianzeni, ante medium, circa illa verba, *Esaias per Seraphim, & carbonem purgatus.*

Quatenus autem analogia carbonis & Christi, recidere possit in analogiam, cum cereo ac lucerna, autor sermonis de B. Maria apud Bernardum, *in ipso fine*, monstrat non incommodè. [Ignis (inquit) in carbone, diuinitas est innocens in opere. Ignis in prunis, evidens est iudicium diuinitatis. Carbo mortuus, in præsepe iacens; igneus, dæmonia expellens. Mortuus, in Ægyptum fugiens; igneus, vendentes & ementes columbas, de templo eiciens. Mortuus, dormiens in nauis; igneus imperans ventis & mari. Mortuus, subditus parentibus; igneus, quatuor satians hominum millia de septem panibus. Mortuus, ad puteum Iacob rogans potum; igneus, circa Hierico illuminans cæcum & sanans leprosum. Carbo erat mortuus, dum à Diabolo tentaretur; igneus, dum ei ab Angelis ministraretur. Mortuus, in prodicione discipuli; igneus in filio Reguli; Sopitus, ante Præsidentem; igneus, circa Tyberiadem; Sopitus, dum ei Herodes illuderet; igneus, dum mortuorum suscitator magnificus fieret; Sopitus, dum ei acetum cum felle mixtum propinaretur, igneus dum ab eo decem leprosi mundarentur; Sopitus, dum à Iudæis se absconderet; igneus, dum cum publicanis & peccatoribus ederet; Sopitus, dum ambularet super vndas; igneus, dum ex aqua factu vino lactificaret conuiuas; Sopitus, iacens in cunabulis; igneus, fulgens in miraculis. Sopitus, ante tribunal Præsidis; igneus, in

H h 2 filia

filia Chananitidis; Sopilus, in cruce; igneus, in monte. Pruna ergo mortua, etant humanitatis opera, ignita diuinitatis miracula.] Hinc dico haberi, quatenus carbo ad Christi effectiōnem & finem analogiam habens, reuocetur ad cereum aut lucernam; nempe quatenus carbo emittit flammam; nec sibi soli lucem habet, sed eam foras profundit. Sub ea enim ratione, tādā quādam est, & perinde se habet ac cereus aut lucerna. Quare satis erit analogiam effectiōnis & finis Christi, cum cereo ac lucerna vestigare, dimisso carbone. Ordiam à cereo in hoc capite, dicturus de cæteris consequenter.

Christus cereus, quia homo.

343. Erit quem ea cogitatio subeat initium hęc faciendum à cerei & hominis affinitate. Hominis enim imaginem cereum esse, & profanis & sacris testimonijs edocemur. Nemo in re literaria aded hospes sit, vt ignoret quod Plutarchus refert tractat. recte ne dictum sit, latendum esse, cap. 6. itemque Macrobi. i. Satur. cap. 7. & ex Varone Lactantius lib. i. insitit. Græcos in Italiam profugos, cum ex oraculo accepissent illud.

Και κεραία κροίον, και τή παρτι, αμπερεσ φώτα,
ex ponte Miluio, in Saturni honorem iactare solitos hominem, delusos ambiguitate vocis φως; quæ & hominem & cereum significat; Posteros tamen eorum dedocētos ab Hercule errorem, cereum subrogasse homini, indēque morem cæpisse cereorum per Saturnalia missitandorum, Macrobius est autor. Sed hæc delusorum miserimē mortalium ludibria, dimittamus. Apud Platem Plal. 57. Spiritus sanctus hominem dicitur cum cereo collatum voluit, verbis illis; *Sicut cera qua fluit, auferentur; super ecidit ignis, & non viderunt Solem.* Cera enim qua fluit, idem est quod cereus. Nam cera in cereum non conformata, etiam si fluit à facie ignis, non tamen perit & absumitur; atque aded proprie non auferitur: sed ea tantum qua igni in pabulum cedit, quia illata est vel apposta myxo. Videturque in hi eo verbo Spiritus sanctus, appositisimē expressisse caducitatem humanæ vitæ & omnium eius pomparum. Quantumque enim sit quispiam, mox tamen auferetur, sicut cera qua fluit. Hoc in homine, hoc in omnibus humanis bonis, facile est deprehendere cum S. Bernar. serm. i. de diuers. in fine. [Gaudent inquit] in cibus, gaudent in pompis, gaudent in diuitijs, gaudent & in vitijs homines; sed luctus extrema occupat eimmodi gaudiorum, quod gaudium in materia conuertibili, mutari necesse sit re mutata. Accenditur cereus, non purum lumen est sed lucerna; siquidem ignis ipse propria fomenta consumit, nec nisi ipsa consumptione fouetur; portò deficiente materia, etiam ipse deficiet: & vbi illam videris proflus exultam, hunc quoque nihilominus extinctum esse reperies. Sicut ergo flammæ illius nouissima, fumus occupat & caligo; sic lætitia læta rei in tristitiam commutatur.] Sed de ipso maximē homine, appositisimē dictum videtur, quod sit cera qua fluit, cum perpetuo defluat, depalcente illum, lenisimque absumente igne interno. Eoque fortassis spectabant qui homini machinantes exitium, vt est apud Balsamonem in Epistolam ad Amphilocho. *sub finem*: cereum in hominem conformatum, loco eius hominis quem perditum vellent, adhibebant ad maleficium.

Item quatenus homo, Deus.

344. Hæc quamuis sint verissima, sitque planè perspicuum, imaginem hominis cereum esse; tamen aliunde ducenda est Christi per cereum adumbratio. Neque enim Christus homo dumtaxat est, sed homo Deus. Itaque cerei cum homine correspondentia, Christo Deo simul & homini esset inadæquata: cum tamen Pa-

tres plerique, non ratione solius humanitatis, sed absolute, atque aded quoad omnia illum integritate, cereum denominent Christum. Sic S. Bernardus serm. 3. in Vigilia natiuit. Dom. [Vnigenitus, Dei Sol iustitiæ, tamquam immensæ & præclari luminis cereus, in huius mundi carcerem illuminatus est & accensus, vt omnes qui illuminari voluerint, ad illum accedant, illique iungantur, vt nihil medium inter illos sit & ipsum. Peccata enim nostra, separant inter nos & Deum: sed illis sublati, vero lumini illuminandi, & quasi concorporandi conueniuntur in ipsum: sicut lumen extinctum, lumini lucenti & ardenti sine aliquo medio coniungitur, vt illuminetur: quatenus per exemplum visibillum, effectus rerum invisibillum cognoscamus.] En Dei vnigenito, non viciumque considerato, sed vt cerea nostræ coniuncto, rationem cerei tribuit.

Varij ritus Ecclesiastici, id exprimentes.

345. Distinctius idem habet S. Anselmus hom. in cap. 2. Lucæ *ad finem*. Agens enim de ritu Christiano iam à temporibus S. Cyrilli Hierosolymitani recepto, (vt ipse Cyrillus refert hom. de occurſu Domini), cereos preferendi in festo Dominicæ oblationis in templo, qui purificatæ Virginis passim dicitur, hæc habet S. Anselmus. [Pulcher Ecclesiæ suæ inoleuit, vt fideles in hac celebritate, cereos sicut candelas offerant. Nam quia Christus in templo hodie est oblati; ipsi mystica oblatione sua, hoc ipsum representant, dum singulis recurrentibus annis, ad domum Dei cereos in hac die portant. Cereus enim vel candela, Christum significat. Et quia vnusquisque deorum ad hanc solemnitatem veniens, Christum lumen verum affert in peccatore, idē conuenienter cereum præferat in oblatione. In cereo quippe, tria offeruntur; cera, Lychnus, & flamma: cera quam apud Virgo confecit, significat Christi carnem, quam Virgo Maria genuit: interior autem lychnus, animam; flamma verò superior, diuinitatem. Nec inueniri aliquid in creatura potest, quo congruentius significaretur Christus.]

Non dissimiliter Petrus Blesens. serm. 9. qui est de eodem festo. [Quia in face cerea designatur Christus, exemplo perseverantiæ Christi, ad penetrandum ipsius luminaribus hodie instruantur fideles ac si nobis dicitur, videte quid gestetis in manibus. Typum Christi gestatis; fidem eius gestatis in mente, confessionem nominis eius in ore, imitationem in opere. Tres siquidem substantiæ, in vna Christi persona, per accensum luminare designantur. Per ceram caro Christi designatur: apicula enim qua non resoluitur in libidinem, que commixtione sexuum non frangitur, ceram operatur. Sic Caro Christi, nec ex sanguinibus, nec ex voluntate carnis, sed ex illibata Virgine, ex Deo facta est. Ellychnium latens in cera, est anima, carnis domicilio recta. Ignis verumque absumens, diuinitas eius; quia Dominus noster, ignis consumens est. Inde est, quod & Simon Christum lumen appellauit, factum ad reuelationem gentium, & gloriæ plebis Israël. Hoc ergo die gestatur in manibus.]

Guericus serm. 1. de Purificat. [Tractemus si placeat, quid hæc pulcherrima Ecclesiæ consuetudo luminarium hodie gestandorum, aut factum representet aut faciendum demonstret. Quamquam ne id quidem purò vobis incognitum, etiam si nunquam sit auditum. Quis enim hodie cereum ardentem gestans in manibus non statim illius senis recorderetur qui hodie Iesum accipiens in vnas suas. Verbum in carne tantquam lumen in cera, ipsum esse lumen ad illuminationem gentium perhibebat.]

Idem habet Iuo Carnot. serm. de purif. Et serm. de eodem festo Fulbertus & pulchre Honorius Augustodun. in sigillo B. Mariæ cap. 8. in ipso sine capitis & operis

operis. Eandem ritum, ad Christum, structuramque cerei, ad Christi structuram, egregie accommodat Federicus Naualea lib. 6. de ceremoniis Eccles. cap. 5. & aperit autor sermonis de purificatione, adscripti S. Ambrosio como 5. ad finem.

Alium item Christianum ritum, benedicendi in Paschate cereum, varij Patres Christo accommodant. Represento vnum aut alterum. Ennodius in benedictione Paschalis cerei. [In huius tibi, Domine sanctissime, nominis ministerio hoc cereum lumen offerimus, per quod caligo vetusta pellatur: in quo species crino compingata consortio, societatis propemodum mystice glutino coniungatur. Quarum ceram, parauit necitate partibus facta Virginitas; papyram ad alimentum ignum, Lympha transmisit; lumen adhibetur è celo. Nihil hic habet vox humana, quod confeceret, vbi ceram dirigit superna cognitio. Agnoscat hic odorem suum salutaris Virginis filius, vbi sine coitu nascitur quoque offerat.]

Reperitur lib. 6. de Diu. offic. cap. 29. [Claram referentis magnitudinem, præclari significat magnitudinem cerei. Eo vel maxime cereus ad Christi similitudinem accedit, quod paruula quæ substantiam cere apud mater educit, absque concubitu concipit, & parit. Cui rectè comparatur Virgo Maria Dei genitrix, quæ in uoluntate nobis Deum in carne, quasi mel in cera protulit. Cum ergo rectè humanitatis Christi similitudinem gerat, annus illi ab incarnatione eiusdem Domini Christi conuequenter inscribitur. Et quia crucifixus est, crucis quoque figura congruè nihilominus insculpitur. Amplius autem id quod dictum est, eiusdem cerei benedictio confirmat. Primum cum in præfatione benedicens rogat, vt qui me non meis meritis in terra Levitarum numerum dignatus es aggregare, luminis sui gratia infundendo, cerei huius laudem implere præcipiat. Laus enim cerei, nullo modo nominanda esset; nisi Christum filium, qui cum Patre, & Spiritu sancto Deus vnus, & solus laudandus est, significaret.] Hoc de Paschali cereo Christum referente, distinctus exponitur Federicus Naualea lib. 6. de sacris ceremoniis c. 22. Et nihil esse magis accommodum Christo representando dicitur in cerei Paschalis benedictione, quam ritum Missæ Ambrosianæ descripsit Pamelius t. 1. Liturg. Latin. pag. 346.

346. Sed & quod inter sacros baptismi ritus, cerei gestatio annumeratur, vt latissime prosequitur Vicecomes l. 7. de baptismo à cap. 20. ad 25. merito ab Aldrouando lib. 1. de insectis cap. 3. §. de cera vsu in sacris, refertur ad Christi Domini expressionem. Mergitur enim cereus in aquam, & ibi extinguitur, vt significetur, Christum suo baptismo (quod scite dixit Nazianzenus orat. 9.) aquas lauisse, & vim eis contulisse nos regenerantem morte sua. Quamquam Amalar. lib. 1. de offic. Eccles. cap. 26. aliò refert ritum illum. Sed is quem ex Aldrouando protulit, est valde verisimilis: & consequenter gestatio cerei per baptismum, videtur esse symbolum Christi, quem Neophytus reliqua vita præferre debet, vt disertè & erudite prosequitur Dominicus Sargentius Ord. Prædic. lib. 2. de baptismo hæretic. cap. 3. §. 2. quo sensu non abhorret, quod aiunt Hugo Victor. l. de Sacram. fidei cap. 20. & Iuo Carnot. serm. de Sacram. Neophyt. nempe doceri Neophytum, vt laetetur lux eius coram hominibus: nam hoc ipsum est, præferre Christum.

Sicut in Christiano natali per baptismum, ita in altero natali, (sic enim Nysenus oratione pro mortuis, mortem nominat;) vsurpantur cerei, tradendo morientibus cereum benedictum, qui est Christi symbolum; vt in eius excedant complexu, quem viuentes expresserint imitatione. Mortuis quoque, in funere, eandem ob causam præferuntur cerei, ex antiquissimo ritu quem multis illustat Thyraus l. de locis infestis

Thyroph. Raynaudis Christum.

c. 81. spectari verò ad professionem Christi, optime notant Gabriel lect. 57. in Cano. litera F. Ex his coniectura duci potest de alio multiplici cereorum vsu in Sacris, quorum sit inductus iam olim, & luculentum est exemplum quod subministrat Socrates lib. 6. c. 8. Scribit enim Eudociam Augustam ad vsu nocturni luminis, in Catholicorum cætu cereos suppeditasse, qui crucibus argenteis imponebantur.

*Triparsita cerei compages, Christo aptata.
Cera corpori.*

347. Constat, Patres Christum prout ex duabus naturis & vna diuina personalitate compactum, cereo conferre. Sed distinctus & particulatim id explicemus; Est enim suauitatis permagis differissima consideratio. Sunt in cereo tria; cera, myxus & lumen sine ignis. Totidem in Christo facile est distinguere. Et corpori quidem, responderet cera. Scio S. Athanasium sub initium sermonis de sanctissima Deipara, affirmare, humanitatem totam quæ anima & corpore constat, fuisse Dei Verbo pro cera. Sed commodius tenebimus allegoriam propositam, si quid cerei in Christo responderet, tribuamus sanctissimo Christi corpori iuxta Platonis doctrinam in Theæleto, vbi vestigat causam cur aliqui ingenio sunt docti, quidam agreiti; nonnulli literarum capaces, alij oblitio ingenio, & ad alia omnia facto potius quam ad studia, cum tamen animæ omnium sint eiusdem rationis, ac substantialiter æquales. Responderet verò, causam huius rei, in ceram è qua homines illi coaluerunt, esse referendam; aliis enim puriore, aliis sæculæ notioræ vel durioræ ceram obtigisse; idque esse Kερα illud Homericum, quo Παιδα id est ceræ similitudinem significare ac innuere voluit, vnde animis inæqualitas & diuersitas aduenit. Quibus inuolucris Plato, id ipsum adumbravit quod clarè Aristoteles initio physiogn. & Galenus iusto Opusculo tradiderunt; nimirum animi mores temperamentum corporis confectari. Itaque ceram Plato humanum corpus appellauit, eaque comparatio artifice Methodio apud Damascenum t. parall. c. 8. An quod corporis humani admirabilis planè sit structura, usque proportionibus mensuris exquisitè seruatis, ob quas commendantur insigniter ceræ apicula à S. Basilio hom. 8. hexaem. & à Nazianz. orat. 34. num. 5. & orat. 43. in fine. Est sane in humano corpore artificium illud longè insignissimum & symmetria planè admirabilis; ita vt ex eius consideratione, etiam ipsissimi homines, teste Theodoro serm. 9. de prouid. ad pangendos Deo hymnos eruperint. Existimari tamen aliò potius referendam esse rationem, cur corpus nostrum cera dicatur: & aliam præterea esse rationem specialioræ, cur corpus Christi, cera sit dictum. Nostrum quidem omnium corpora, ceræ nomine veniunt; quia ceream temperiem referunt. Idque necessarium planè fuit, vt possent esse sensationis capacia, quod doceo ex Nys. l. de hom. opific. cap. 30. verbis illis. [Fuerit operæ pretium hoc loco naturæ artificium in corporis creatione considerare. Nam cum ea quæ dura solidaque sunt, sensus actiones nullas admittant, vt est videre in corporis nostri ossibus, & terræ plantis, in quibus esse vitæ quædam species, satis intelligitur ex eo, quod accrescant & nutriuntur, cum solida ipsorum durities sensum non recipiat: Idcirco necesse erat quoddam quasi cereum opificium sensum actionibus subijci, quod posset cedendo velut impressas notas recipere, sic vt ob nimiam humoris copiam non confunderetur, (quando humidæ rei quod imprimitur, nequit durare;) & ob immodicam duritiam non resisteret; (quando quod cedere nequit, notas per impressionem nullas recipit;) sed mediocriter esset cum molle tum durum, ne animal hoc facultate inter cæteras pulcherrima careret, sensus nimirum morione.]

H h 3

348. Ac

NAUD
nus I.
Christo
et
nus II.
Attributis
Christi
VVI

348. At specialis ratio cur Christi corpus cereæ sit collatum, perspicua esse poterit, si cereæ materiam, & efficientem causam, & affectionem aliquas contempleremur. Est cereæ substantia, succus è nonnullis plantis lectus ab apiculis ore legulo. Cum enim duo sint quæ in fauo spectari possint; mel scilicet & cera, quæ mellicis est hospitium, ut loquitur S. Hieronymus Epistola ad Gaudentium; mel quidem de cælo est, cum sit ros quidam, ut est apud Senecam Epistola 84. annuentibus bene multis id est exquisitè rimatis apud Aldronandum l. 1. de insectis c. 1. & 2. Cera autem infernè habetur. Legitur enim ab apibus ex plantarum lachryma & gummosa substantia, ut habet Aristoteles 3. histor. cap. 21. & lib. 5. c. 2. & Plinius l. 11. c. 8. & suis aliorumque experimētis firmat Aldrouādus supra c. 3. §. quid sit, & unde fiat cera. His si addas, ceram ab ape (quod animal Virginitatis symbolum habetur,) confici: hoc est, collecta ex plantis ea quam retuli materia, conformari in fauum, mellisque cellas, nihil admodum erit, quod corpus Christi Domini de materna substantia seclusa paterna opera confectum & configuratum, cum apum cera componendum desideres. Accedit insuper insignis proportio; quod cum cera sic collecta & efformata ut diximus, sit colore flauo; affusione tamen aquæ, & multi luminis solaris è quo calor existat luculentus, albescit cera. Hanc enim esse alboris in cera originem, ex Philosopho docet Scaliger exerc. 3. 25. num. 12. Quod naturæ & artis miraculum, proportionem locum habet in sanctissimo Christi corpore: quod quamuis materiali conditione ex parte matris, indidem esset vnde corpora nostra; tamen Spiritus sancti obumbratione tectum, & diuini Verbi radijs concalescendum, super niuem est dealbatum, & excipiendæ animæ Deo coniunctæ capax factum, elongatimque à corruptione iuxta illud *non dabis sanctum tuum videre corruptionem*. Quo ex capite, cereæ etiam responderet. Nam cera à corruptione est immunis; imò incorruptionem etiam conciliat corporibus; ut propterea Persæ, quod notauit Brissonius lib. 2. de regno Persarum & ex alijs Tirag. ad Alexand. l. 3. c. 2. ceram tanquam balsamum cadaueribus illinerent. Spectauit hoc Guericus Abbas serm. 1. de Purificat. Deiparam his verbis compellens. [Gratulor & gratificor tibi gratia plena quæ misericordiam genuisti quam suscepi: Ceram præparasti, quem accepi: Tu ceram ministrasti suscepto lumini, Virgo, Virginitatis Virgini, dum incorrupta mater, incorruptibile Verbum, incorrupta carne vestisti.] Pulchrè in benedictione cerei ex ritu Missæ Ambrosianæ. [Docet in hoc Domini Salvatoris nostri vespertinæ resurrectionis aduentu, ceram nos adolezæ pinguedinem, cui suppetit candor in specie, suauitas in odore, splendor in lumine; quæ nec marcescenti liquore destitit, nec offensam tetri nidoris exhalat, &c. Ceras igitur nec pinus exusta desudat, nec crebris sauciata bipennis cedrus illachrymat; sed est illis arcana de Virginitate creatio, & ipsæ Transfiguratione nitenti candoris albescunt.] Ad extremum cum scribat Aristoteles 2. Meteor. c. 3. nautas, deficiente eis aqua potabili marinam aquam percolare in vase cereo, multis foraminulis pertuso, indeque aquam colligi dulcem, omni salugine & amarore ad ostia foraminum harente; est quod agnoscamus vnde indalcata sit salugo nostra, & vnde aquæ nostræ amarissima, passiones inquam & acerbitates, factæ sint potabiles & tolerabiles. Percolata enim sunt in Christi corpore, tam multipliciter pertuso, quot excepte sublinuitque pro nobis flagella, confusiones, vulneta, atque incommoda.

Myxus cerei, accommodatus anima Christi.

349. Pergo ad cerei nostri myxum. Plerique iam prolati DD. quod in cereo mystico respondet myxo,

animam esse tradiderunt: Pulchrè præfatio Ambrosiana proximè adducta. [Papyrus (sic à materia antiqua notat myxum:) liquida fontis vnde prodicit, quæ instar insontis animæ nullis articulatæ sinuata compagibus, sed virginali circumpleta materia sit hospitalis ignibus alumna riuorum.] Et est sanè magna animæ & mixti confusio. Priusquàm enim lanigeræ arbores ex Arabia innotuissent, myxi ex lino aqua: macerato, & mox arfacto & tulo in faxo, mallico stupario, ferreisque hamis exquisitè depezo, conficiebantur, ut est apud Plinium l. 19. cap. 1. & pereleganter ac fuscè apud Geropium l. 3. Hermathenæ pag. 46. (tametsi de lini Ethymologia more suo philosophatur.) Erat igitur myxus lino. Itaque apud Elaias c. 42. eo loco qui de Christi manufactudine accipitur Matth. 12. *linum pro myxo accipitur*. Sic enim habet Elaias. *Nam clamabit, & nemo exaudiet vocem eius calanum quassatum non conteret, & linum fumigans non extinguet*. Linum fumigans, idem est quod myxus, vnde adhuc post extinctum ignem fumus exhalat: significaturque tantam fore Christi lenitatem, tanque molliter & absque impetu actutum Christum, ut vel si famigantem myxum pedibus calcet, non sit extincturus. Quod mysticè ad tunc quassatum regnum Indæorum, & linum Sacerdotij ferè extinctum; per Christum tamen non profus extinguendum, accommodat S. Gregorius 33. moral. cap. 4. Ad litteram tamen, de myxo (ut dixi) accipi debet: ita ut sit proverbialis locutio significans Christi lenitatem, qui calcans myxum non plene extinguat. Quia verò animæ nostræ, quæ eorpotum cereis ut myxi inferuntur, hisdem proportione (ut sic dicam,) tormentis, quibus lina aptantur, ut diuino luminis fouendo sint idoneæ; propterea Origenes hom. 7. in item. *in fine*, animas nostras confert lino, verbis illis. *Linum ex terra nascitur*. Nam cum semen eius in humum fuerit abiectum, primùm in gramine pullulat; deinde ut infinita præteream, demoussum transferat domum, pertinet, lauat, teritur, tunditur, & ingenti (ut ita dicam) opera excutitur, quo tale fiat, ex quo possit cinctorium, aut aliud quid in vñs necessarios operari. Et nos ergo vniuersi qui generationem habemus ex terra, aut linum quod in cinctorium Dei pectitur, multa cura indigemus ut petiamus, ut lauemus, ut colorem terræ abijciamus. Alius quippe color generationis in lino est, alius cum fuerit opeta mundatus. Generationis color obscurior est & nigrior, operis autem lucidior. Tale quid in exordio euenit. Nigri enim sumus quando regeneramur, quando credimus, quando in Canticorum cantico dicimus, *Nigra sum & speciosa*. Ethiopibus similem habemus animam indocoram; abluimus ut fiamus candidi, ut nitorem qui nobis insitus ex natura non fuerat, diligentia consequamur, iuxta illud quod in eodem loco scribitur: *Quæ est ista quæ ascendit dealbata? & efficiamur linum candidum purumque aqua.* Eadem pulchrè tradit Autor libri de vita Eremitæ ad sororem cap. 38. tomo 1. Aug. in append. causas tradens cur sacra corporalia (ut vocamus), ex lino solo confici debeant: ut significetur qua via ad candorem progrediantur Christianæ animæ, & quomodo sicut linum iuxta Plinium supra, semper iniuriâ melius, ita Christianis animabus, ex vexationibus & iniuriis, multa bonorum fiat accessio.

350. Non fuit quidem Christi animæ, & deteriori statu ad bonum progressio, qualis in nobis: ut proinde non possit eo ex capite conferti cum lino. Penes cætera tamen omnia, perbellè anima Christi respondet lino. Nulla enim vnquam anima intra aquas adeo macerata, nulla quocunque vitiorum humore adeo exsiccata, nulla acridis tunta & depeza, omnique vexationum genere diligentius carminata, quam Christi anima. Accedunt alia, quæ in Christi animam cadunt insigniter. Linum enim nota puritatis habetur, iuxta S. Augustini

S. Augustinus serm. 217. de temp. ubi tractans illud de muliere forti, *quasi lana & linum*, & quarens quid sit lana, quid linum; [Lana (inquit.) carnale aliquid sit lana, quid spiritale significat; quia in ordine quid; linum vero spiritale significat; quia in ordine vestimentorum, interiora sunt linea vestimenta, lana vero exteriora. Lana etiam de commixtione animam nam nascitur; linum vero sine carnis voluptate de terra procreatur; ideo castitatis imaginem præferre videtur, in tantum ut Sacerdotes veteris Testamenti, ex præcepto legis, propter castitatis indicium, lineis femoralibus virentur. Ergo in lana carnale aliquid, in lino vero spiritale significatur.] Eodem spectavit Philo lib. 2. de Monarch. cum, exponens vestes Sacerdotis ac Pontificis, inter quas linea tunica numerabatur, ait *liberico præcipiam illis vestem huiusmodi*; quia linea non conficiuntur de materiali materia, sicut vestes laneæ. Pythagoras ea ipsa ex causa, ut in eius vita prodit Iamblicus, sitatum & corpus lineis vestibus operiebatur: laneas vestes, quia ex commixtione & carne ortas habent, refugio. Vnde illud Apulei in Apologia [linum textum, purissimum rebus divinis velamentum. Quippe lana segnissimi corporis excrementum, pecori detracta, iam inde Orphei & Pythagoræ Sythiis, profanus vestitus. Sed enim mundissima lini segnes, inter optimas fruges terra exorta, non modò indurati & amictui sanctissimis Ægyptiorum Sacerdotibus, sed operui quoque in rebus sacris usurpant.] Ita ille, depellens criminationem qua Magus auderet, ob lineum textum in Pontiani Bibliotheca depositam. Vides quàm appositè spiritualitas & celestis ergo animæ Christi, eiusdemque nitor & summa sanctitas, lineo mixto exhibebatur.

Quod tamen præterquam ex his lini conditionibus, purissimè carni Christi accommodentur, nonnulli lineam exprime malunt corpus Christi. Sic Beda q. 8. ex variis, exponens quomodo David in typum Christi accinctus legatur Ephod lineo, rationem reddit. [Nam linum quod terrâ procreatur multiplici labore ad candorem vestis peruenit, veritatem humanæ carnis, inter flagella triumphantis ostendit.] Sed & Remigius in cap. 27. Mathæi, exponens cur Christus, indone inuolui corpus suum de cruce depositum voluerit, [Sindon (inquit,) lineus pannus est; linum carnis ex terra procreatur, & cum magno labore ad candorem perducitur. Designatur ergo quod corpus illius, quod ex terra, id est ex Virgine sumptum est, per laborem passionis, peruenit ad candorem immortalitatis.] Approbat eam rationem Palæotus cap. 2. de sacra Sindon. num. 1. ubi Malonius, ad idem profert glossam cap. consulo de consecrat. dist. 1. & ibid. Turresmazam, Hostiensem, Panormitanum, itémque Guillelmum, Darandum in Rationale lib. 4. rubrica de pallis. Non displicet hæc allegoria. Eam tamen quam produxi, quæ retinetur. Nec est quod veterem idem symbolum penes varia adiuncta, exhibendis aut adumbrandis rebus diuersis, vsui esse.

Flamma cerei Christi, Diuinitas.

351. Tertium quod in cereo considerandum proponitur, est ignis seu flamma, vnde calor & lumen. Hunc cerei nostri ignem, Doctores supra prolari; aiebant esse Verbum diuinum, & rectè. Nihil enim Deo Verbo congruentius, quàm ignis, ut liquet ex 30. illis proprietatibus ignis, quas S. Dionysius c. 15. celest. Hierarch. considerat, & Deo accommodat: obseruans familiarissimum esse Scepturis, Deum & diuina omnia, per ignem exprime, ob magnam ignis inter res nostras similitudinem cum Deo, præferentim (ut obseruat idem annotans Iliodot. Pelus. lib. 4. epist. 66.) ob summam ignis communicabilitatem, & vim altipetam. Quæ omnia cum in omnes diuinas personas, tum maxime in secundam cadant: cum illa personaliter se communica-

rit, quod aliæ nõ fecerunt. Huc refero illud, *erit lumen Israel in igne, & sanctus eius in flamma*: quod S. Ambrosius lib. 1. de Spiritu sancto cap. 16. exponit de Spiritu sancto. Nec non ignem innocuum Moyfi in rubo ostensum. Verùm sicut hunc ignem, esse symbolum Verbi, quod spineto carnis nostræ adiunctum, non fustulit sed admittit eius incommoda, præclare obseruauit D. Gregorius 28. Moral. initio, nec non Oecumenius Actorum 7. Ita ignem illum, in quo sanctus Dei, & lumen Israël futurum erat, commodè intelligemus Verbum diuinum, quod in carne sua, toties dictum est lumen Israël, & sanctus Domini. Et hic reipsa est ignis illi denorans, & ardore sempiterni, cum quibus nihil nisi iustum & purum habitare posse, idem Isaias alio loco confirmat. Quantum ab hoc igne cerei nostri lumen, quantum item calor existat, nulla satis assequatur oratio. Inuat tamen balbutire de utroque nonnulla.

Item amor Dei per Christi animam, eximia eius scientia commensurus.

352. Lumen à Verbo refusum in cereum suum, hoc est in Christi humanitatè, illa est cognitio euidentissima diuinæ essentia ac personalitatem, quæ necessariò communicanda fuit animæ Christi, iam ex primo momento productionis, ut agnosceret suum esse, cuius completio ex diuina Verbi subsistentia pendeat. Cum ea autem lucis vbertate circa Deum & diuinam essentiam, nemo non videt, communicatam insuper esse copiosam lucem circa Dei opera, & ordinis naturæ, & ordinis gratiæ, tam præterita quàm præsentia atque futura. Quæ omnia cum copiosè sint explicanda tractando perfectiones intellectus Christi, nunc quantum ad hoc institutum atinet; satis erit Lectorem ablegare ad Sitacidem cap. 24. ubi diuina sapientia in prociectu ad suam Incarnationem, ut sentit Palacius ibi, imò quantum ego arbitror, in puncto & momento quò peracta est Incarnatio, inducitur celebrans animam suam, & in Deo honorari, id est non ementis titulis honorem accipere, sed fundatissimis ac verissimis, idque in medio populi sui, & in Ecclesia altissimi, & in conspectu virtutis illius, & in plenitudine sancta, ac multitudine electorum, & inter benedictos. Tam multis, sed eodem recedentibus loquendi modis, Spiritus sanctus designatum voluit cæterum sanctorum Angelorum omnium, qui virtus Dei sunt, & exercitus celestis. Omnes enim assuerunt, & admirabundi exceperunt hoc diuinæ sapientiæ encomium, càmque laudibus gloria & benedictione cumularunt. Hic est sensus vestibuli prædicti capitis 24. Ecclesiastici *sapientia laudabit animam suam, & in Deo honorabitur, & in medio populi sui gloriabitur, & in Ecclesia altissimi aperiet os suum, & in conspectu virtutis illius gloriabitur, & in medio populi sui exaltabitur, & in plenitudine sancta admirabitur, & in multitudine electorum habebit laudem, & inter benedictos benedicetur, dicens, ego sapientia &c.* Sermonè hunc panegyricum, Sapientia nõ potest dici habuisse ante mundum conditum; cū discretè mox prodatur, se lumine cælum ornasse, & in fluctibus maris ambulasse, quæ mundi ortum præcessisse, hunc autem panegyricum sermonem, esse subsecutum, supponunt. Constat item eundem sermonem, non fuisse habitum ante Mosem atque Dauidem, quorum mox in hoc ipso sermone fit mentio, tamquam anteriorum. Fuisse autem habitum ante Incarnationem, nõ rectè à Palacio inde colligitur quod hic dicitur, *posuit David puero suo, excitare Regem ex ipsa fortissimum*: quod de Messia, Davidis lectissimo germine, intelligendum esse non dubito. Cur tamen de Messia nondum producto accipi debeat quod vult Palacius, equidem non video. Nam æquè de Messia iam diuinitus excitato atque producto valere ea verba possunt; quatenus is ipse qui in sanctorum sine

in certis visus est & cum hominibus conuersatus, vi diuini promissi quo eum Dauidi excitare statuerat, est tandem productus.

353. Igitur cum nihil obsteret, & omnia longè meliùs quadrent, si diuina sapientia non paulo ante Incarnationem, vt prædictus Auctor ait, sed in ipsomet Incarnationis puncto, commendasse animam suam in tam glorioso cœtu dicitur; in eam planè venio sententiam, vt Syracides edoctus à Spiritu sancto mysterium Incarnationis Verbi, & productionis Christi, describat orationem luculentam, qua Sapientia Dei in puncto Incarnationis, astante Sanctorum & electorum plenitudine, celebrat animam suam: hoc est sine seipsum (iuxta Scripturæ phrasim qua Deus in anima sua iurasse dicitur, id est per seipsum;) sine simplicitate & iuxta licetæ corticem, suam animam, cui tantum decus tunc obrigit ex vnione cum Verbi persona, & tot bonis ex ipsa prodituris, per satisfactoria & meritoria opera, que elicitura esset in corpore. Nam ratione diuini suppositi, cedunt in animæ Christi decus, quæ primùm profertur in hoc encomio, de ortu sapientiæ ex ore Altissimi, primogenitæ ante omnem creaturam, de productione lucis & orbis stabilitione per eam, atque Dominio supremo & principatu illius in omnia. Ad humanationem verò Verbi, pertinet requies ex præcepto siue decreto Altissimi, in Sion quæstia, ipso creatore quiescente in tabernaculo quod construxit sapientiæ ad inhabitandum in Jacob, hereditandumque Israël, & mittendas radices in electis Dei, & populo honorificato, ac Sanctorum plenitudine, in qua vt lectissimæ quæque & odoratissimæ plantæ caput extulit, & fragrauit incarnata Dei Sapientia, omnium aromatum vincens suauitatem, omnes honestatis & honoris fructus proferens, dilectionem pulchram & castam, timorem, agnitionem, & sanctam spem, omnem gratiam viæ & veritatis, omnem spem vitæ & virtutis. Hæ fuerunt sanctarum actionum fruges, è quibus Sapientia Dei laudauit animam suam in puncto Incarnationis coram omnibus Angelis, affusa ei copiosissima luce, qua apertè & clarè spiceret diuinæ erga se beneficentiæ vbertatem; qua & ad diuini Verbi decora per vnionem personalem est euecta, ita vt ornamenta personæ cui ipsa substantialiter adiungebatur, in eam quoque per communicationem idiomatum, prout partem humani compositi Verbo copulati, refunderentur; & in sua creata entitate, fons honorum omnium, & Dei benedictionis perennis ad nos (caurigo, est constituta.

Hæc luce perfusa in primo creationis suæ momento anima Christi, quantum conceperit ex tam vberi luce calorem, supra creati cuiuscumque ingenij facultatem sit cogitare, nedum dicere. Suspiciari tamen vticumque possumus, quandoquidem calor lumini commensus est, luculentum planè dilectionis in Deum calorem, imo æstum ac incendium fuisse in sanctissima illa voluntate excitatum. Et quando videret hoc esse Dei beneplacitum, vt requiem sibi in hominibus pararet, his mundatis & sanctificatis, aptatisque ad dignum Deo stratum, exarisse quoque in eorum amorem: & incensissimo ac flagrantissimo actu caritatis erga homines, obtulisse se suaque omnia studia, labores, vitam ipsam, ad inueniendum & statuendum in eis locum Domio, tabernaculum Deo Jacob. Et cum distinctè obijcerentur per intellectum à Verbo collustratum, labores, calumnie, ætumnæ, cruciatus, mors teterrima, & quidquid in eam rem ad mensuram redemptionis bonam & confectam necessarium ex decreto Patris foret, tantus fuit voluntatis illius calor, vt & omnia que diuinitus proponerentur rata haberet acceptaturque; & supra quàm exigeretur, excipere ac præstare parata fuerit. Quin etiam magnam sibi esse, vocari & esse Dei animam, agnoscebat, præ spirituali calore liquefacta, & sancto timore reuerentiali profundissimè ab-

iecta, ad diuini Verbi conspectum depressa est, & in nihilum suum ac originarias latebras, præ tanta maiestatis suæque naturalis vilitatis penitissima consideratione, refugit. Quod si plenitudo sancta, & electorum multitudo, vt habent verba Syracidis quæ retulimus, diuinam sapientiam inter benedictos benedixit, & exaltauit, & admirata est, immensa gratiarum actione & laude cumulans ex propositis capitibus diuinam sapientiam, luto nostro tunc confectam, tot tantorumque operum molitricem & artificem, quas par erit existimare, fuisse in eo negotio sanctissimæ Christi animæ partes, cuius erat & lux ad perspicendum plenior, & pondus in Deum per habitu infusus longè acutius, viciniquæ ad incretam sapientiam planè singularis:

Cerei & Christi, compactio proportionalis, concluditur.

354. Est igitur Christus Dominus, ex humana carne & anima ac diuino Verbo compactus, vt cum S. Bernardo serm. 3. in V. gil. Natiu. Domini dicere memini, [tamquam inmensi & præclari luminis cereus, in huius mundi carcerem illuminatus & accensus.] Huius cerei qui Christus est, candelabra fuisse SS. Apolos, dixit Petrus Damian. serm. 27. *sub finem*: glossans enim illud Apocal. 11. *Isti sunt due oliua, & duo candelabra lucentia ante Dominum*, ait. [Candelabrum tribus pedibus innititur, & in altiora confurgens, cereum superportat, vt qui ingrediuntur lumen videant: ita & Apostoli, tribus virtutibus innitentes, operatione, prædicatione, miraculorum consecratione, lumen verum Dominum Iesum Christum, ingredientibus ad fidem tota claritate monstrant.] Iusti quoque, quorum præsertim ministerio affulget cæteris lux Christiana, æque censendi sunt candelabrum tripes, fide, spe, ac caritate subnixum.

Vfus doctrinae.

Nos quoque Christi imitatione & exemplo, in cæteros conformari, & ardere ac lucere, consentaneum est. Non peruerso illo modo quo aliqui in Satanae cereos aptantur, ardentes & lucentes, vel prout in suum, vel committere in suum & aliorum existimant: Ea ferè ratione, qua vt est apud Tacitum l. 15. Nero perfectum fertitatis exemplar, & abiectæ humanitatis in humanis lineamentis & externis exonijs id ea, primos Christianorum, quorum damnationis in urbe Roma dedicator fuit, atroci letho consumpturus eos conformari iussit in cereos, ad vsum nocturni luminis. Horresco referens! [adacto per medium hominem, qui per os emergeret stipite,] vt Seneca Epist. 14. loquitur, infelicem cruciatum cerea plurima, picæque ac bitumine obliui mandabat, vt arderet velut cereus. Quo ferè modo ad ardensum aptabantur, qui subibant [tunicam alimentis ignium & illicitam & in-textam] cuius ibidem Seneca meminit; quamque Martialis lib. 10. ac Iuuenalis criminolorum atrocium supplicium attingens, *tunicam molestam* appellant. Et verè molestam dixerunt, in qua cremabantur lento igne per eam materiam serpente, vt ardent velut cæteræ. *Ardentem tunicam* vocasse visus est Tertullianus Iad marty. agens de ijs qui ad ignes se auctorauerunt. Et eodem respexit in Apologetico, cum eum qui illius ardebat, dixit induisse Herculeum Oeteum. Ad hanc tunicam, si plurimū cerea, picis, & huiusmodi facile ignelcentis materiæ immediate carni noxiorum affusam, insuperque pali in fixio proposita accederet? perficiebatur ea quam dicebam supplicij atrocitas, hominis in cereum conformati, sicque lento igne absumpti, de qua videndus interpres Iuuenalis ad illud Satyræ 1.

Tada lucebis in illa

Qua stantes ardent, qui fixo gutture funant.

Non

Non diffimili crudelitate, qui Neroni tam horrendae immanitatis Auctor & inventor fuit, mortalium pietatēque in profanos cereos conformat, & igne Tartaro miserē absumit. Iuuenes cera confitebat S. Anacletum apud Edinerum l. i. vita §. *veritatem*, ob molles & cessilem omnibus externis impressionibus naturam. Quod etiam spectasse videtur Plato, referente Clemente 2. Serom. cum dixit, voluptatem homines efficere cereos. Sed non minus profectō cerei sunt, quotiens facillimē impuris ignibus corripuntur, atque contignant veluti cere. Et quidem si alijs ad magis proluccant, vel quomodolibet noceant, ignem quem conceperunt diffundentes, non prius alijs sunt damno, quam sibi exitio. Priores enim ardent, atque cerei priusquam aliqui ab eis incendatur, ipsimet accendunt, & nisi ardeant, non incendunt. Quae est D. Augustini comparatio conc. 1. in Psalm. 3. ad illud, *capio quae ascendit, apprehendit eum*. Si verò bona malè excipientur, referunt quoque cereas faces, ait Nicol. 1. ad Constanti. Bulgari. cap. 7. 1. sibi nimirum detrimētum praesentantes, dum alijs commodant. Non igitur, damnosius hīc & profanis modis cerei sumus: sed Christi exemplo, nostrique in Dei gloriam assumptione per celsus illarum à Christo ignem, qui ne in cereo motio à ventis circumsonantibus extinguatur, utraque manu adhuc custodiendus est, ut pulchrè philosophatur Bleien. ferm. 49. *sub fin.* Optimè etiam S. Bernardus hom. 3. de Vigil. Nativitat.

CAPVT VI.

Ad idem, lucerna symbolum.

356. Cereum & lucernam, in vſu Auctorum interdum confundit, extra controuersiam est. Sicut enim candelæ apud aliquos sumitur pro lucerna, ut apud Anastasium in Syluestro, cum ait candelas effulſe ex oleo nardino pistico; ita è contrarij lucerna quandoque pro cereo vsurpatur: idque vel vno illo argumētō efficaciter monstratur, quod plerique Patrum, de sanctis luminibus, siue de baptismo agentes, datum baptismatis cereum disertè testentur: cum tamen alij quidam, eum ritum sacrum attingentes, vocent *lampadam*, ut Nazianz. orat. 40. Cyrillus Catech. 1. mythag. Ex eo nimirum, quem dixi, promissio lucernæ pro cerei vſu; quem speret ferunt illa Venantij Fortunatij lib. 4. carm. cum describit baptismum Iudaorum per S. Anitum.

*Vndique raptâ manu lux cerea prouocat astra,
Credas ut stellis ire trahendo comas.*

*Lacteu hinc vestis color est, hinc lampade fulgor
Ducitur, & vario lumine picta dies.*

Quam primò dixera lucem ceream, mox fulgorem lampade ductum nominat. Sicut etiam Gregor. Turon. l. 5. Hist. Franc. c. 11. eundem baptismum describens, pro eodem habet flagrasse cereos, & lampades resfulſisse. Quid quod Gedeonicæ lampades atque lucernæ, non aliud fueret quàm cerei intra lateras? Neque enim ut Lyranus, & Abulensis, Montanusque norarunt in c. 7. Iudicum, & ibidem Serarius q. 16. Lampades in quibus oleum fouisset ignem, opportunè fuissent circumactioni illi per milites: Effuso quippe oleo, red- dente fuissent inuitiles. Obseruant ergo, eas lucernas fuisset cereos intra testam abditos, quibus lampadum & lucernarum nomen sit datum.

Lucerna presè dicta, in vsu sacro, iam olim.

356. Quamuis igitur cereus & lucerna interdum in via Ecclesiastico confundantur; hinc tamen lucernam famimus presè: quatenus in ea ignis fouetur, olei al- teriusve liquoris affusione. Quo sensu lucernæ, non modo fuerunt in antiquo vsu sacro cum Ethnicorum,

tum Hebræorum, sed etiam Christianorum, ut docet illa S. Paulini natal. 9. Sancti Felicis.

*Ecce vides quantum splendor, velut ad renata
Rideat: insculptum camera crispante lacunar
In ligno meruitur ebur; et sequitur supernè
Pendentes lychni spiris retinentur aboni,
Et medio in vacuo laevis vaga lumina nutant
Furibus; vndantes flammæ lauis aura fatigat.*

Prudentius hymno S. Cathemer. *sub fin.* aperte idem tradit illis versibus.

*Pendent mobilibus lumina funibus,
Quæ suffixa micant per laquearia,
Et de languidulis fora natalibus,
Lucem perspicuo flamma iacit vitro.*

Et eiusdem hymni initio, describens scintillas ignis Saxigeno femine quaritas, id est scilicet scintillam excudi a nobis, signante Deo lumen veridicum de Christo petendum.

*Ne nesciret homo spem sibi luminis
In Christi solido corpore conditam,
Qui dici stabilem se voluit petram,
Nostris igniculis vnde genu venit.*

*Pinguis quos olei rore madentibus
Lychnis, aut facibus passimus aridis,
Quæ & sila fauis stirpea flores
Presso molle prius collata fingimus,
Viuax flamma viget, seu cana testula
Succum luteolo suggerit ebro,
Seu pinus pictam fert alimoniæ,
Seu ceram vereentem stipula calias bibit.*

*Nectar de liquido vertice feruidum
Guttarum lachrymis sillas alimentibus,
Ambustum quoniam vis facit ignea,
Imbrem de madido flere cacumine.*

*Splendent ergo tuis muneribus pater
Flammis mobilibus scilicet arria,
Absentemque diem lux agit amula
Quam nox cum lacero victa fugit populo.]*

Cur videatur, non posse esse Christi symbolum.

357. Huiusmodi presè acceptam & cereo contra distinctam lucernam, esse posse Christi symbolum, negare videtur Orig. cuius hæc sunt verba hom. 13. in Leuit. in mystica luminum tabernaculi expositione. [Ante Aduentum Domini mei Iesu Christi, Sol non oriebat̄ur populo Israhel, sed lucernæ lumine utebatur. Lucerna enim erat apud eos sermo legis, & sermo propheticus, intra angustos conclusa parietes, quæ non poterat in orbem terræ lumen effundere. Intra Iudæam namque concludebatur scientia Dei, sicut & Propheta dicit; *Novus in Iudæa Deus*. Vbi verò exortus est Sol iustitiæ Dominus & Saluator noster, & natus est vir de quo scriptum est: *Ecce vir, Oriens nomen est ei*: per vniuersum mandum scientiæ Dei lumen effusum est. Sermo ergo legis, & sermo Propheticus erat lucerna ardens; sed ardebat intra ædem, nec ultra poterat emit- tere splendorem suum. Quod autem sermo legis & Prophetarum, lucerna dicatur, dominus ipse nos docuit dicens de Ioanne Baptista; *Ille erat lucerna ardens & lucens, & vos voluistis ad horam exultare in lumine eius*. Et alibi dicit, *quia lex & propheta vsque ad Ioannem*. Lucerna itaque ardens, est Ioannes, in quo lex concluditur & Propheta.]

Non solum ob lucernæ speculum lumen, vnde vides negari Christo ab Origene lucerna nomen; sed etiam ob lucernæ extinguitatem, idem videtur docere S. Aug. tract. 23. in Ioan. *ferè initio*. Sic enim scribit, cum premisset testimonium Ioannis de Christo, fuisse tanquam lucernæ. [Omnes homines lucernæ, quia & accendi possunt & extingui. Et lucernæ quidem cum sapiunt, lucent, & Spiritu feruent. Nam & si ardebant & extinguitæ sunt, etiam putent. Permanferunt enim

NAUD
nus I,
Christo
et
nus II.
Atribuitis
gisti
vii